

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam epimeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probanus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felölös szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Borus jelen.

Jelen viszonyainknak lesújtó kritikája volt az a beszéd, a mely a nemzeti kaszinó Széchenyi-lakomáján az ünnepi szónok, Szemere Miklós ajkáról elhangzott.

Legelső társadalmi körünknek, a nemzeti kaszinónak Széchenyi-lakomáin elhangzó beszédek minden alkalommal esemény számba mentek, de olyan nagy hatást és olyan feltűnést egy sem keltett még, mint Szemere Miklós beszéde. Nem volt az szónoki remek és a megszakított beszédek terjedelmét meg sem közelítette. Hatása jelen viszonyaink igaz kritikája s az őszinteség szokatlanságában rejlett, mert tudvalevőleg valamennyien ismerjük állapotaink kétségbeesítő voltát, de nyíltan ritkán adunk annak kifejezést és szokatlanabb az, hogy a nemzeti kaszinó előkelő körében ilyen leplezetlenül nyilatkozzék meg az őszinteség.

Beszédének egy rövid, de az igazságoknak halmazát képező alábbi kis részében van a beszéd súlypontja:

„Bizonyos társadalmi nihilizmus felé evezünk, a melynek nem távoli partján kéklenni látom a mottót: hogy Magyarországon a tisztességes embernek túl nagy handicap-teherrel kell lefutni az életpályát. Nem jutalmazzuk kellően erényt s nem büntetjük illően a rosszat. Arról, hogy egy közönséges szegény halandónak a mindennapi életben alig fizeti ki magát a tisztesség, nem is szólok. Büntető törvényköny-

vünk lax (enyhe) és bürtöneink kaszinók. A humanizmus örve alatt úgy vannak berendezve, hogy gyakran kényelmesebben él nálunk egy fegyencz, mint sok becsületes munkaszerető honpolgár. De a társadalom magasabb rétegeiben is büntetlenül tehetünk bátran, a mit akarunk, csak mondjuk rá: „politika.“ E bűvös szócseka fed mindent.“

Milyen nagy igazság rejlik ama kijelentésében, hogy „Magyarországon a tisztességes embernek túl nagy handicap-teherrel kell lefutni az életpályát.“ Valóban így állunk! Az egyéni tisztesség kellene hogy legyen a legnagyobb jogczim arra, hogy előre haladjon a becsületes ember, és ez ma már nem annyira érdem, mint inkább nevetségés gyöngeség, a mely nem használhatóvá, hanem használhatatlanná teszi az illetőt azok előtt, a kik a közéletet irányítják. Mert a tisztességes ember tisztességtelen dologra nem vállalkozik. A közéletben pedig nem ismernek ma tisztességes és nem tisztességes eszközöket, fő, hogy a hatalom czélját szolgálja. Hogy valljon törvényes, hogy tisztességes-e az eszköz, a melylyel e czélt szolgálják, az ma már mellékes dolog. Így törnek aztán előre az életpályán a lelkiismeretlen, tisztességtelen emberek és így szorulnak háttérbe azok, a kiknek elől kellene lenniök. Ez a terde irányzat szülte a stréberék és a hirhedt alakok szereplését. Megbotránkozunk tetteiken, ők azonban kaczagják

a mi balga tisztességünket, a melyet ostobaságnak neveznek, mert hiszen nem ebbe a korszakba illő. És míg a tisztességes emberek az élet mindennapi gondjával küzdenek, addig ők becsületeségük révén vagyonban élnek és a hatalmat gyakorolják a tisztességes emberek fölött.

És ami megvilágítja az egész helyzetet; ami Szemere beszédének fő pontja az, hogy „a társadalom magasabb rétegeiben büntetlenül tehetünk bátran, a mit akarunk csak mondjuk rá: „politika.“ E bűvös szócseka mindent befed.“ Igaz, ez a szó minden gazságot takar, sőt többet is jelent, mert minden becsületeséget az érdem színében tüntet fel.

Ez Magyarország jelenlegi állapota, s jogos a felkiáltás: „Nem boldog a magyar!“ Bizony nem csak boldogok nem vagyunk, de a kétségbeesésig szerencsétlenek. Ez az oka annak a panaszos felszólalásnak, mely a nemzeti kaszinóban elhangzott s ez az oka, hogy az egész országban olyan nagy hatást keltett ez a beszéd. Mindannyian érezzük a jelen viszonyok nyomasztó hatását és valamennyiünknek lelkéből tört elő a Szemere Miklós ajkán elhangzott beszéd.

Mindenesetre egy új kényszer helyzetet teremtettek a politikai viszonyok s elérkezünk oda, hogy a társadalmi körök kénytelenek foglalkozni politikai helyzetünk orvoslásával. A politika gyógyította eddig a társadalmi bajokat, ma megfordítva,

A két tündér.

Irta: MIKLER GUSZTÁV.

Két testvér-tündér járt e földön,
Hogy örömmel-bíval betöltsön
Minden zúgot, minden helyet,
Hol élnek gyarló emberek.

Egyik hóleplet ölte szépen,
Jóság, öröm ragyog szemében;
Sötét lepel a másikon,
Szemében néma fájdalom.

Soká versengve így szólt végre
A boldogságnak szép tündére:
„Hiába küzdesz ellenem,
Hagyd abba munkád édesem!

Melytől sivárrá lesz az élet,
Elterjesztéd a gyűlölséget;
Am szörnyű átkod megtörém,
Barátságot hirdettem én.

A gyöngye embert szenvedésben
Rémítéd, hogy kétségbe essen;
Én erősítém a szívét,
Beléje oltva a hitet.

Míg a küzdelem lankadónak
A csüggedést szívébe loptad:
Szövétneket gyűjtöttem én
S csalogatá a szép remény.

Míg a betegnek, elhalónak
A halál rémképét mutattad,
Hogy tőle reszkessen szegény:
Új élettel bízattam én.

Te kezdted a szörnyű munkához,
Mely bánatot, kint, pusztulást hoz,
Ezt ellensúlyozá kezem,
Munkámat most bevégezem.

Egy érzést oltok én a szívébe,
Egy vágyat, a mely fölhevítse,
Melytől az egész életen
Bármily sorsban boldog legyen.

A vágyat, mit tündérek adnak,
Kürtani nincsen hatalmad;
Az emberszív boldog leszen,
Hagyd abba munkád édesem!“

Így szólt a boldogság tündére
S a mint beszéde véget ére,

A földtekén végig repült,
Szerelmet keltve mindeműt.

Beoltá az ember szívébe
És elhangzott varázsigéje:
„Vágytól hevüljön szívetek,
Szeressetek, szeressetek!“

Veszélyben látva nagy hatalmát,
Haragra gyűl Boldogtalanság:
„Szeressetek, vágyódjatok,
De ne legyetek boldogok!

Szeressetek csak üdvre vágyva
S ne leljetek soha egymásra;
Kéért az ifjú szíve ég,
A lány éjjen más ifjúért.

Ne legyen ifjái a lányka
S hervassza titkon égő lángja...
Szeressetek, vágyódjatok,
De ne legyetek boldogok!“

És elrepült, átkát kimondva...
Testvére tán ha tudta volna:
Ajándékul az embereknek
Nem adta volna a szerelmet.

Mai lapunk 8 oldal.

a társadalom kell, hogy megtisztítsa a politikát. Ezért igyekeznünk kell, hogy a társadalmi téren fogjanak kezét a tisztességes emberek és a társadalmi téren tegyék lehetetlenné a tisztességtelen politikusokat. Nem szabad a tisztességes embereknek egymás politikai nézeteivel foglalkozni, a nélyzet egyformán kétségbe-ejtő a kormánypartii tisztességes emberekre, ép úgy mint az ellenzékiekre. A közérkölciség közös érdekünk, mert magasabb jótéteményeim kívül nem szabad elfelednünk, hogy általános betegséggé fajulva a jelenlegi állapot egyformán sujthat mindannyiunkat. Ma nekem, hoinap neked!

Szemere Miklós merész beszéde még sokáig fogja közbeszéd tárgyát képezni s nem lehetetlen, hogy igen üdvös mozgalomnak lesz megteremtője.

Felemlítésre méltó mindenestre az a körülmény, hogy a nemzeti kaszinó e beszéd alkalmából diszlokómát rendez Szemere Miklós tiszteletére, a mely ténye által közösséget vállal s értékében még növeli a Széchenyi-lakomán elhangzott beszédet.

Közöny és gyávaság.

Lapunk február 3-iki számában a fenti cím alatt emlékeztünk meg arról a gyönyörű beszédéről, a mellyel Prifach József pápai prelatus nagyprépost a katolikus kör közgyűlését megnyitotta. Ez a beszéd ezóta az egész városban szóbeszéd tárgyát képezi. De a helybeli liberális párt lapja is vezércikkben foglalkozik e kérdéssel.

Mielőtt magával a cikk érdemi részével foglalkoznánk, alkalmoszerűnek tartunk egy némely megjegyzést.

Evek óta a politikai harcok következtében olyan volt a helybeli liberális lap szelleme, hogy érintkezési pontot társadalmi kérdésekben, városi dolgokban nem találtunk vele. Elfogulatlan kritikát soha sem hallottunk s minden helyi eseményt a politika szemüvegén át néztek. Ilyen körülmények között jobb volt nem foglalkozni

a helyi társadalmi viszonyokkal, sem mint azokat a politikai vitatkozásokban még jobban elrontani. Nagy baj volt ez a városra, a melynek társadalmi élete olyan sok kívánni valót hagy hátra, s a melyen javítani elsősorban is kötelessége a sajtónak. Örömmel üdvözljük ilyen mult után azt a szellemet, a mely újabb időben a „Székesfehérvár és Vidéke“ szerkesztésében nyilvánul. Örömmel konstatáljuk azt, hogy nem keresi az örökös perlekedést és igyekszik tárgyilagos lenni. Nem csodálunk talán, midőn ezt első sorban is Ráday Lajos dr., az új szerkesztő érdemének tudjuk be. Kívánjuk, hogy továbbra is ez irányba vezesse a lapot, a mi által lehetővé teszi nekünk, hogy a társadalmi kérdések s a városi ügyek előmozdítása érdekében, úgy a mint kell is, együtt működhesünk vele. Nem mi leszünk az okai, ha a fentemlített ügyekben az érintkezési pontot meg nem találjuk.

Legutóbbi számának vezércikke nem ment egészen attól a szellemtől, a melyet olyan jó indulattal igyekszik elvetni magától, de el kell ismernünk, hogy e lap hasábjain szokatlan tárgyilagosággal igyekszik a kath kör ügyét megvilágosítani, ha az cikkének minden részében nem is sikerül neki. Nem csodálkozunk azonban, ha az első lépés után már nem járhatunk egy uton. Nagyon messze voltunk egymástól, idő kell hozzá, hogy a társadalmi kérdések megvitatását a politika kizárásával kezeljük.

Nem akarjuk az ellentéteket kiélesíteni, sőt azt óhajtjuk, hogy e kérdést menten minden politikai partállástól kezeljük. A kath. kör társadalmi tényező, a honnan a politika teljesen ki van zárva. Czelja a kath. hitélet erősítése, a mely hogy rossz lábon áll s hogy azon változtatni kell, laptársunk is elismeri.

Kihagyjuk tehát a cikk azon részeit, a melyekre a politikai érzés ráveti árnyékát, nehogy politikai vitává legyen e kérdés tárgyalása. Csak azokra a részletekre reflektálunk, a melyek tárgyalásával remélhetőleg tisztázunk a helyzetet s közös erővel elő ejtjük a kath. kör felvirágoztatását, a mely jól tudjuk, milyen fontos a székesfehérvári viszonyokra nézve.

A mi arra vonatkozik, hogy a kath. kör nem templomi szószék, — tökéletesen egyértelmű laptársunkkal. Tudomásunk is van arról, hogy annak a kath. kör intézői közül senki nem tekint, sőt mindenki arra törekszik, hogy az erre vonatkozó tévedéseket eloszlassa. A körnek

egyetlen felolvasó-estélye volt s az nem nyújt alkalmat e vádra, a legközelebbi felolvasó-est még kevésbé fog erre alkalmat adni.

Az autonomia kérdése a jövő kérdései közé tartozik és bizonyos, hogy annak helyes megoldását a kath. körök eszmeeseréi elősegítik. Mindannyian óhajtjuk ennek a kérdésnek mielőbbi helyes megoldását.

A kath. körökre még nem foghatta senki reá, hogy felekezetek ellen izgat. Czelja a kath. hitélet fejlesztése, a katolikusok tömörülése. Ez nem a mások jogai ellen megindult társadalmi mozgalom, hanem csak a katolikus vallás erősítése. Ez pedig a más felekezetiük előtt is csak dicsőretre méltó dolog, mert az olyan ember, a ki vallása iránt közönyös vagy éppen azzal szemben roszindulatú, az a legszandóbb s egyuttal a legmegvetendőbb pária. A katolikus körök tehát semmiféle felekezet ellen irányuló mozgalommal vagy ténykedéssel nem hozhatók kapcsolatba s mert politikával nem foglalkozik, nem vonhat választást a más politikai nézetű emberekkel szemben.

Eppen ez okból határozottan kijelentjük, hogy a katolikus körben soha senki „elvenek gyalázó meghurcolását“ nem hallhatta. Megnevezhetnénk többeket, a kik a kath. kör legbuzgóbb látogatói közé tartoznak, bár szabad-elvűeknek vallják magukat. Ha ott politikai nézetük kritika tárgyává tétetnék, bizonyára nem járnának oda fel. De a választmány, sőt a tisztikar között is vannak szabad-elvűek, mi legkétségtelebny bizonyítéka annak, hogy ott politikázásról szó sem lehet. Ez tehát senkit vissza nem tarthat a belépéstől.

Mindenesetre örvendeni fogunk, ha az általunk elmondottak valóságáról igen tisztelt laptársunk meggyőződik s a helyzet igaz alapjára állva segédkezni fog a társadalmi kérdést a megoldás helyes irányába terelni.

Ma különben a következő levelet is vettük egy tisztviselőtől, a melyet az ügy érdekében egész terjedelmében közlünk:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Nem voltam jelen a katolikus kör közgyűlésén s az ott elhangzott beszédet csak e lap hasábjairól ismerem. Miután ez a beszéd s még inkább a közöny és a gyávaság vádjá, a mely — jól tudjuk — bennünket tisztviselőket illet, azóta folytonos beszéd tárgyát képezi, alábbi

Desmoulin Camille tragédiája.

— A „Fejermegyei Napló“ tárczája. —

Irta: Balla Károly.

A francia nagy forradalom kitörésének napját sokan a Bastille megrohanásának napjával, 1793. július 14-ével azonosítják, holott, ha alaposan átolvassuk az akkori francia forradalomról fennmaradt feljegyzéseket, azt fogjuk találni, hogy a forradalom már két nappal azelőtt tény volt, s egyik közvetlen előidézője egy francia író és hírlapíró.

1878. július 12-ike épen vasárnapra esett. A könnyen hevülő párisiak sűrű csoportokban lepték el az utcákat, a közteteket már délután 4 órakor a hangulat rendkívül izgatottá vált, mert a királyi udvarból nyugtalanító hírek jutottak a nép közé. Necker, a népszerű miniszter, kegyvesztett lett és száműzve, titokban kellett elhagynia Párist. Széltében beszélték, hogy a király visszavonta az engedményeket, új miniszteriumot alakít, melynek tagjai tizenhárom próbás arisztokraták lesznek s az új miniszteriumba belép a gyűlölt Foulon, ki állítólag úgy nyilatkozott a népről, hogy ha éheznek, ott a fű, egye meg azt.

A hangulat izgatottsága nőttön-nőtt, s mi alatt a Palais-Royal tágas kertjeiben hangosan foly az élénk, heves diskurszus a nap eseményeiről, a Café de Foy-ból kiront egy férfi, zilált hajjal, halvány arccal s mindkét kezében egy-egy pisztolyt emelve magasra, felugrik a kávéház előtt levő asztalra s gyújtó beszédet intéz a néphez.

„Elérkezett az óra — kiáltja — elérkezett a francziák, az emberiség döntő órája, midőn az elnyomott az elnyomójával számot vet, s ennek a számadásnak jelszava halál, vagy megváltás leend. Üdvözljük ezt az órát! Hozzánk most csak egy kiálás illik: tegyverre! Egész Párison, egész Franciaországon, mint a szélvihar, zúgjon végig: tegyverre!”

„Tegyverre!” kiáltja ezer meg ezer torok. Barátain! — folytatja a szónok — nekünk jelenre van szükségünk. Ékesítsük fel magunkat zöld színű jelvényekkel, hisz zöld a remény színe!

Az óriási néptömeg erre mint egy sáskaráj, megrohanja a fákat, letépdési a galyakat, leveleket, mindenki feltűzi a zöld jelvényt. A szónok a nép élére áll, megindul a monstremenet Páris utcáin, hogy Neckernek a mellszobrát végig hordozza a francia metropoleban.

Két nap múlva a nép megrohanta a Bastille épületét.

Ki volt az a nyulánk, erős termetű férfi, azokkal a göndör fekete fürtökkel, kevésbé szép arcvonásokkal, kinek az arca a szónoklat hevében egészen átszellemlült? Ez egyike volt a francia nagy forradalom éles eszű embereinek, a vérpadra került francia író és hírlapíró, Desmoulin Camille.

Desmoulin Benoit Camille akkor 30 éves volt. 1760-ban született Guise-ben. Picardie departementben. A College Lonis le Grandon tanulta a jogot, de csakamar hátat fordított ennek a pályának, hogy irodalmi hajlamainak élhessen. Működése színhelyéről Párist választotta.

1789-ben kiadja a „La France libre“ című munkáját, melyet a szabadság utáni vágyakozás szelleme teljesen áthatott. A munkán megáltszott, hogy a szerző egy ideált követ s ez épen a klasszikus ó korból van merítve. Desmoulin akkor még szentül hitte, hogy lesz Franciaországnak egy modern Brutusa, pedig hát Napoleon a francia cézár, akkor már Strassburgban volt állomáson, mint tüzértiszt-helyettes.

Desmoulin egészen 1792. augusztusig feltétlen híve volt a forradalomnak. Ideális, mondhatni exaltált lelkesültségében helyeselt minden módot és eszközt, mely a forradalom ügyét előbbre viheti.

1791-ben kiadja a „Révdution de France et de Brabant“ című munkáját. — Radikális szellemben, az akkori francia izlés hangján írta meg. De ugyanakkor megszűnik szorosan vett író lenni, felcsap újságírónak, hogy így szabadabban, közelebről érintkezessék a néppel.

1792. aug. 10-én, midőn a királyságot megdöntik, Desmoulin elpártol a rémuralom férfaitól s nyíltan Dantonhoz csatlakozott, kihez bensőbb barátság fűzte s kinek egészen a vérpadig hű szövetségese is maradt.

Ugyanabban az évben Desmoulin, mint Páris követé, részt vesz a nemzeti gyűlés tanácskozásain s ezzel eldöntötte a sorsát. A Robespierre, Conthon és St. Justból álló triumviratusnak esküdt ellensége lévén, elhatározta, hogy Conthont ki fogja buktatni. Ez azonban nem sikerült, mert Conthon jóval befolyásosabb volt, mint Desmoulin. Egy napon Conthon dühösen odakiáltja Desmoulinnak:

sorsaimban nemcsak a magam, de tisztviselő társaim véleményét is elmondom erre vonatkozólag.

A belvárosi katolikus kör alapítása éppen oly időben történt, a midőn a politikai pártállások legélesebbek voltak Való és igaz az, hogyha nem is tiltattunk el a belpéstepől, de saját hivatalfőnökeinket s helyzetünket ismerve, nem mertünk belépni a katolikus körbe, miután ez helyzetünket türehetlenné tette volna. A ki nem volt ily előre látó, az is rövid idő alatt kénytelen volt a körből kilépni, vagy legalább is attól távolmaradnia. Nem akarom ezeket az időket kritizálni s azért tartózkodom nevek és események felelőtlensége által bizonyítgatni, hogy ez a kényszer helyét redék tisztviselőkre milyen arányokban nyilatkozott.

Ma szerencsére más idöket élünk. Az új irányzat híveinek lelkesedése megcsappant, sokat tanultak az események fejlődéséből s kiábrándultak sokból. A tüzzel-vassal liberalizáló emberek nagyon megfogytak s mondhatom, hogy a becsületes jellemű hivatal főnökök ma már erőszakkal nem igyekeznek azt terjesztetni s éppen nem tekintik botránykónak a katolikus köröket. Azok a szomorú állapotok azonban, melyeket Prifach József ö Méltósága beszédében felemlített valóban fenállanak s a belvárosi kath. kör nem fejlődik úgy, a hogyan fejlődnie kellene. A fejlődést azonban nem a gyávaság hátráltatja, hanem a közöny. Nem a hitbeli közöny, hanem az a társadalmi közöny, a mely egész Székesfejervárt megakasztja fejlődésében!

Ennek igazolására felemlitem a Vörösmarty-kört, a mely tagjainak számat tekintve a vidéki városok legelső köre. Társadalmi élet azért ott sincs! Naponta 4-5 ember fordul meg annak fényes helyiségében, a kiknek szórakozása a világitás költségeit sem éri meg. Itt már csak elegendő vannak és bizonyosan nem a gyávaság, hanem a közöny tartja vissza a tagokat. Nem a tagok számától, hanem azoknak az ügy iránti jóakarattól és lelkesedéstől függ a körök felvirágzása.

Miután a nagyprépost ur beszéde aktuálissá tette a kérdést, jó lesz foglalkozni bővebben, hogy mi ennek a közönynek az oka? és hogyan lehetne a jelenlegi állapotokhoz változtatni.

Mert az bizonyos, hogy a kath. kör volna legalkalmasabb arra, hogy a helyi társadalmi állapotokhoz változtasson. De a katolikus kör

jelenlegi viszonyai éppen nem alkalmasak a kívánt változás keresztvételére. Ha a közönységgel vagyunk valódiulatók mi, a kik nem vagyunk tagjai a kath. körnek, mennyivel több joggal valódiulatók közönnyel azok, a kik tagjai. Igen! — kimondom nyíltan, a mi tartózkodásunknak legfőbb oka az, hogy a kath. kör sem nyújt több szórakozást, mint a Vörösmarty-kör. A kath. körben sem járnak sokkal többen, mint a Vörösmarty-körbe; az sem mutat több életrevalóságot mint többi társadalmi körünk. Tessék csak megfigyelni kik járnak rendszeresen a kath. körbe? Mindössze talán 10 azok-ak a száma, akik naponta egy-két órát ott töltenek. Nemcsak a tagok nem járnak fel soha, hanem amint hallottuk és tudjuk a választmány, sőt a tisztikar legnagyobb része sem látható ott, hacsak gyűlés nincs. Ez az oka, hogy mi nem lépünk be a katolikus körbe, mert hogy tagjai legyünk névleg a körnek, ez magába véve nem vonzerő. Ilyen körülmények között a közönység vádjá elsősorban a kath. kör tisztikarát második és harmadsorban pedig a választmányt és a már megvált tagjait illeti. Mert a katolikus kör nem akkor fogja hivatását betölteni, ha ezer tagja lesz, hanem akkor, ha központjává akar és tud lenni Székesfejervár társas életének. Ha a kath. körben élénk társadalmi élet lesz, még azok is vágyakozni fognak oda belépni, a kiket különben vallásos érzéseik nem vonzanak oda. Ezeket a mai állapotokon kell tehát első sorban segíteni és a kik e baj orvoslását eszközlik, egész Székesfejervárt hátlára fogják kötelezni, mert innen indulhat ki minden üdvös társadalmi mozgalom, a melynek ma egyetlen forrása sincs társas körünkben.

Régi baj ez különben nálunk; régóta sopánkodunk ezen. Sajnos azonban, azok, a kik tudnának segíteni ez állapotokon, azokban nincs meg a lelkesedés; a kik pedig lelkesen vállalkoznának rá, azoknak nincs hozzá tehetségük. Nem szolgálalm az ügyet, ha jelen felzárkólam befeljezéséül el nem mondanám azt a módot, a melylyel szerintem és mások szerint is ezeken az állapotokon segíteni lehetne.

Ebből a közönyből csak úgy lehetne az embereket kimozdítani, ha társadalmi életünk kimagasló alakjai vállalkoznának arra, hogy naponta egy-két órát töltsenek a katolikus körben. Az ő jelenlétük olyan vonzerő lenne, hogy rövid idő alatt mozgalmas képe lenne a katolikus körnek s mi is valamennyien örömmel sietnénk oda, hogy a legnemesebb élvezet

tekben részünk legyen. Senki sem hivatottabb a katolikus társadalmi élet megteremtésére, mint káptalanunknak mindnyájunk által oly annyira tisztelt tagjai. Tudjuk, hogy büszkének lehetünk valamennyiükre s egyenmelyüknek szívjószág s lelki nemesség dolgában az egész országban párját keresni kell. Istenies gondolkozásu, tudományosan képzett emberek, a kik előkelő egyházi állásukat egyéni kiválóságuknak köszönhetik. Ok nem restelhetik azt, hogy közönységben leereszkednek, mert tudhatják, hogy személyük iránt sokkal nagyobb a tisztelet, semhogy a velünk való érintkezés azt csökkenthetné. De igen is, reánk nézve feltémelő volna az ő környezetük. Tanulnánk s nem esednénk az ő társaságukban s méltóztassanak elhinni nekem, ki ismerem az emberi lelket, ha ők velünk naponta érintkezének, nemcsak a katolikus kör felvirágoztatását segítenék elő, de a kath. hitéletnek is sokkal többet használna az ő jelenlétük, mint a mennyit bármely más eszközrel elérni lehetne. Az emberi lélek ismerete arra tanít, hogy a gyöngye emberek — sajnos, ez közöttünk a túlnyomó többség — mindég környezetükhöz, mindég az erősebbekhez alkalmazkodnak. Az ő lelki nemességük, előkelő állásukban rejlő erejük lenne irányítója a mi lelkünknek. Mert olyan az emberi lélek, mint a föld. Ott fönn, északon, távol a napugártól, kopár és kietlen, míg ahol közelről éri az éltető meleg, örök tavasz virul. Hitbuzgó emberek környezetében nincsenek istentagadók.

Jöjjönek el a katolikus körbe a káptalan mélyen tisztelt tagjai naponta, ha többre nem egy órára, hiszen nem lakkna messze, a kath. körtől, tehát minden nagyobb fáradság nélkül megtehetik. Jöjjönek el naponta, s jöjjön el naponta a helybeli papság a világiak éppen úgy mint a szerzetesek, kivétel nélkül valamennyien, mutaszanak ezzel jó példát másoknak és megfogják látni, hogy a mi olyan lehetetlenségnek látszik ma még, az ő környezetükben gyönyörű katolikus társadalmi élet fog fejlődni, olyan a minőt Székesfejervártól méltán várhatunk.

A katolikus kör tisztikara és választmányi tagjai pedig legyenek lelkiismeretes betöltői azon állásnak, a melyre az általános bizalom helyezte őket. Tartsa mindegyikük kötelességének, hogy naponta egy-két órát a körben töltsön. Ha ők ezt lelkiismeretesen megteszik, akkor nem lesz okunk panaszkodni a közöny ellen, de a közönnyt győzők le önmagukban első sorban a katolikus kör vezető férfiai. Mert a mig

— Ha ellenforradalom ütne ki, szerzetel-e már érdemeket az akasztófára?

És Desmoulin, ki alapjában véve nem volt olyan vadállat, minőnek némelyek festik, közvetve sokat tett, a mi miatt annyi jeles francia került a verpadra. Részt vett a közte és Conthon között fölmerült incidensig a forradalmi bizottság összes tevékenységében. A forradalom érdekében semmitől sem riadt vissza, azt híven, hogy az akkori zavaros állapotok között nem igen szabad az eszközökben választani. De midőn belátta, hogy a rémuralom nem vezet ahhoz az ideális célhoz, melyről Desmoulin álmodott, nyíltan elpártolt a terroristáktól és szelidebb utra tért.

A „Le vieux Cordelier“-ben élesen kikél a terroristák ellen, kiméltetlenül megtámadja a Robespierre-féle triumviratust. Ugyanazzal a vervevel küzd ellenük, mint küzdött azelőtt az ő érdekében.

Desmoulin, ki részt vett a nagy forradalomban, olyan alaposan, olyan éles megfigyelő tehetségre valló közvetlenséggel eseteli az akkori közállapotokat, hogy igazán borzadva kell visszagondolnunk azokra az égbekiáltó kegyetlenségekre, miket a rémuralom férfiai a szabadság, egyenlőség és testvériség szent jelzavai alatt követtek el. Desmoulin mintaképül felidéz Neronak az uralmát és párhuzamot von a római circuscászár uralma és Robespierre-ék között.

Még csak egy lépés szükséges ahhoz, — írja Desmoulin, — hogy a szomorúság, részvét, sóhaj, sőt a hallgatás is büntönynek minősítessék. Örömet kellett hazudnunk barátunk rokonunk halála miatt, ha nem akarunk mi is elveszni. Épp úgy, mint Nero alatt, midőn a

kivégzettek rokonai hálaáldozatot kellett, hogy bemutassanak az isteneknek. Elégedett arcot kellett vágni, mert félni lehetett attól, hogy a félelem is bűnösölké tesz. A zsarnokok előtt minden gyanút ébreszt. Ha egy polgár a nép kegyét élvezte, akkor az uralkodó versenytársául tekintett s könnyen polgárháborút idézhet elő, — tehát gyanus. Ha valaki elkerülte a nép kegyét és házi tűzhelyénél vonult meg, ez a visszavonult életmód feltűnt, gyanút keltett. Ha valaki gazdag volt, abba a gyanuba keveredett, hogy bökésüségével elcsábítja a népet. A szegényt szigorú felügyelet alatt tartották, mert senki sem oly hajlandó a vállalkozásokra, mint az, a kinek semmije sincs. Ha valaki komor, mélabus volt és külsejében hanyag, okvetlen az bántotta, hogy a közölgyek olyan jól állanak. De ha valaki bölcselő, szónok, vagy költő volt, nagyobb dicsőség után vágyakozott, mint azok, a kik kormányoztak. Végül, ha valaki harcban aratott dicsőséget, éppen tehetségénél és vitészegénél fogva vált veszélyessé; ezért a vezéreket el kell bocsátani.

Abban az időben — folytatja, — valamely hirneves, vagy közbecsülésben állott férfunak a természetes halála oly ritka volt, hogy a történetírók esemény számába vették s mint ilyent, feljegyezték az utókor számára. Nap-nap után diadalmas bevonulást tartott a szentté avatott és sérthetetlen feladó a halott palotájába s ott átvette a gazdag örökséget.

A milyenek a panaszosok, olyanok a bírak; a törvényszékekből, a melyeknek az életet és a tulajdonat kellett volna megvédeniük, vágóhidak lettek, hol az, a mit halálos ítéletnek és vagyonelkobzásnak neveztek, csak gyilkolás és rablás volt.

Igy irt Desmoulin Camille. Így támada meg a zsarnokokat és követelte, hogy fossza meg őket a nemzeti gyűlés a hatalomtól. Azt ajánlotta, hogy szerveztessék egy kegyelmi bizottság, mely kibékítse a pártokat és az egész forradalmat békés megoldáshoz vezesse.

St. Justról egy alkalommal azt mondta: — Annyit tetelez fel magáról, hogy úgy hordoza a fejét a vállán, mint egy sérthetetlen szentséget.

St. Just erre a következőleg válaszolt: — En pedig megtanítalak arra, hogy te úgy fogod a tiedet hordani, mint szent Dénes. És St. Just ura tudott maradni a szavának.

Március 10-én az egyesült bizottságok ülést tartanak. St. Just késő éjjel felolvassa a Desmoulin és Danton ellen irányuló vádlévelet. A következő napon kora reggel Dantont, Desmoulin, Philippeux és Westermann el-fogják és a Louxemburg-börtönbe szállítják. A nemzeti gyűlés már délután jóváhagyja a bizottságok határozatát. Április 2-án délelőtt megkezdődik a vésztörvényszék tárgyalása, mely előtt Desmoulin közeli rokona, a rettegett Fonquier-Tionville képviseli a vádhatóságot. Egy közben jött esemény gyorsítja a le-tárgyalást. Desmoulin rövid idővel azelőtt vette nőül Duplessis Mariat, egy gazdag, szép és rendkívül kedves, fiatal leányt. A fiatal asszony, midőn értesült arról, hogy mi történt a férjével, holtra ijedten szaladt a nemzeti gyűlés föbbjéhez, hogy férje számára kegyel-met eszközöljön ki; de ezzel épp az ellenkezőt érte el. A gyűlés kimondotta a gyors letár-gyalás szükségét s már április 4-én este kihir-dették a vádlottak előtt a halálra szóló ítéle-tet. Desmoulin, midőn tudára adták az ítéletet,

maguk a vezető férfiak heteken keresztül felé sem néznek a körnek, addig a kör... it, vagy éppen a körön kívül állókat ki... nyel valódni csak úgy lehet, hogy a *vád sokszoros erővel támad a kath. kör tisztikára, választmányára és a kör tagjai ellen.*

Ezekben kívántam előadni azokat a nézeteket, melyek a nagyprépost ur rendkívüli hatása beszéde nyomán abban a körben, melyben mi tisztviselők élünk, kifejezést nyert.

Vajha nem értenék félre azokat, a mit itt leírtam. Istenhez, az ő végtelen kegyéhez folyamodom azzal a kéréssel, hogy e szerény helyről jött felszólalásomnak meg legyen az óhajtott eredménye és a mi káptalanunk tagjai istenes gondolkodásukban meghozzák ezt az állózatot, melyet a katolikus hitélet főlvirágztatása tőlük követel. Ez a biztos sikernek egyedüli útja. Az anyagi áldozatok nyomtalanul vesznek el a közöny tengerében, míg az általam vázolt áldozat egy új életnek lenne hajnalhasadása!

Egy hivatalnok.

Közigazgatási bizottsági ülések.

A megyénél.

Fejérmegye közigazgatási bizottsága tegnapi február 9-én tartotta meg rendes havi ülését Huszár Agost alispán elnöke alatt. Szűts Arthur főjegyző felolvasta az alispán és a csendőrségi jelentéseket a február haváról, mely jelentések semmi nevezetesebb eseményt nem mutatnak fel.

Kun István volt mányi lakosnak felebezési ügyét tárgyalta ezután. Kun István a mult közigazgatási bizottsági ülésen nyújtotta be egy felebezését, mely alkalommal egyszerűsített eljárást kért indíttatni az árvászek ellen, mert egy földbirtokát az árvászeknél volt kamattartozás fejében a tisztügyész elárvereztette, daczára annak, hogy az árvászek előzőleg a tartozás kifizetésére használt engedett, s öt még ezenkívül nem is értesítették az árverés foganatosításával. A földbirtokot, mely tekkönyvileg 100 frt s adóügyleg pedig 160 frtra lett becsülve, az ő tudta nélkül elárverezték 50 frtért.

Ezen ügyet a mult ülésen Huszár Agost alispán és Vértessy József bizottsági tagnak adták át megvizsgálás végett.

Vásáros örjüngésbe esett; tombolt szidta a ter. roristákat s alig bírták őt megfékezni.

Április 5-én Desmoulinst Dantonnal együtt vértádra viszik. Desmoulin többször beszédet akart intézni a néphez, de nem juthatott szóhoz, mert a tömeg szünet nélkül a köztársaságot élte.

Ugyan hagyj már azt az ostoba népet, hadd éltesse a köztársaságot — csitítá Danton.

Midőn a menet elért a vérpadhoz és Danton megragadták a hóhér segédei, Desmoulinshangosan mondta:

— Danton, félre a gyengeséggel!

Csakhogy Desmoulin nem tudta a saját lelki fájdalmát eltitkolni. Könyezett, majd hangosan sirva fakadt, midőn eszébe jutott fiatal neje és arra kérte a hóhért, hogy az átadott hajfűrtöket juttassa a neje kezébe.

„Ez tehát a szabadság első apostolának a jutalma!” kiáltá utójára Desmoulin.

A nyaktiló kése lecsapott.

Nyolcz nap múlva Desmoulinnak a neje ugyanazon a vérpadon halt meg.

Még egyet.

Desmoulinért kegyelmet esdett a neje Robespierre előtt, de a vadállat nem ismert kegyelmet. S ha azt kérdjük: miért volt oly szívtelen? Megtaláljuk a feleletet abban, hogy Robespierre egykor örülten szerette a Desmoulin nejét, mikor ez még lány volt s mert ez nem fogadta el a szerelmét és Desmoulinhoz ment nőül: Robespierre vérpadra vitte egykori barátját és vérpadra vitte az egykori ideálját is.

Vértessy József beszámolt a vizgálatról. Az eredmény az, hogy egyedül hibáztatni csak a vaáli járásbírósgot lehetne, mert annak kötelessége lett volna kipuhatolni Kun István tartózkodási helyét. Azonban tekintve, hogy Kun István károsodást nem szenvedett, mert az 50 frt eladási ár úgy is kevés az adósság törlesztésére, így nem látja Vértessy a feyelmi eljárást elég indokoltnak. A Kun Istvánt ezek után a közigazgatás elutasította felebezésével.

A serfelyesi anyakönyvvezető hivatalhoz Kiss Ferenc helyettes anyakönyvvezető helyébe Jándrók Győző segédjegyzőt nevezte ki az alispán.

A közigazgatás ezután több kivételes növelési engedélyt adott.

A moóri szolgabíró Csákvárra egy állandó díjnak alkalmazását kéri a közigazgatás útján a belügyminisztertől 360 forint évi fizetéssel, mert az összetelődött munka miatt arra okvetlen szüksége van.

Az árvászeki és tisztí főügyési jelentés január haváról tudomásul vétetett.

A tisztí főorvosi jelentés szerint a megyében a közegészségügyi állapot január havában kedvezőtlen volt a nagyobb mérvben uralgó járványok miatt. Házasodott 223 pár, született 662, meghalt 575 egyn. A halálozások számát 87-el mulja felül. Kipuhatható beteg volt a megyében 2760, melyek közül gyógykezelve lett 1431 egyn. Hagymáz előfordult 7 esetben, himlő 43, kanyaró 90, difteritisz 34 és influenza 117 esetben.

Az adóügyi jelentés nem tartalmazott említésre méltó mozzanatot.

A főmérnök jelentése szerint az állami közutak járható állapotban vannak.

A tanfelügyelő jelenté, hogy Kántor Béla sóskuti bányatulajdonos feyelmi eljárást kér indíttatni Tichbaum Odón sóskuti róm. kath. kántortanító ellen, mert a tanuló ellen a legnagyobb szigorú alkalmazza. A feljelentésben elmondja, hogy az illető tanítónak nincs oklevele s egy fiatal segédantitóval végzik 360 gyermek tanítását. A kérvényből különben legkétszégvevonhatlanabban az tűnik ki, hogy a bányatulajdonos szerfölött haragszik a néppártra s erre vonatkozó részletei kérvényének több ízben zajos derültséget keltek. Nem érdektelen az a kijelentése sem, hogy regényt tudna írni a néppártól. Daczára a kérvényben nyilvánuló humoros képességeinek, mégis azt hisszük, hogy a köfjéts és a regényírás között nagy különbség van! A közigazgatási bizottság különben dr. Steiner Fülöp megyés püspöknek küldi el a multságos feljelentést.

A közigazgatási bizottsági ülés délután egyegyed 1 óraker több tárgy hiányában véget ért.

A városnál.

Székesfejérvár közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg február havi ülését. Az elnöki széket Havranek József polgármester foglalta el. Az ülést megnyitván, Tóth István referált a bizottságot illető ügyekről.

A belügyminiszter leiratban tudatja a várossal, hogy ha valamely anyakönyvvezető ellen a hivatalában történt rendtelenség vagy szabálytalanság miatt feyelmi eljárást kérnek, akkor előzőleg halgassák meg az illető anyakönyvi kerület hivatali főnökét.

A számvéviszéki hivatal ellen a mult közigazgatási bizottsági ülésen gróf Festetich Bennó tanfelügyelő feyelmi eljárást kért indíttatni, mert a városi iskolák költségvetésének iratai oly hosszú időn át ott tartattak, hogy ő a kitűzött időre a miniszteriumhoz nem adhatta be. Miért is a miniszter ő ellene indít feyelmi eljárást, ha nem tisztázza magát. A bizottság a mult ülésen az ügy megvizsgálását határozta el.

A vizgálatról most számolt le Tóth István főjegyző. A látázat szerint a rendtelenséggel Juth István lehetne vádolni, a miért ő lett kihallgatva. Vallomásaiban azt mondja, hogy az irat még mult év június havában lett neki átadva, de akkor ő mint iktató is működött s be is iktatta azt az iratot, mely ugyan

nem hivatalosan lett átadva neki, s odaadta a főszámvéviszőnek, a ki nem adta ő neki vissza s így nem küldhette a tanfelügyelőnek át.

Festetich Bennó gróf tanfelügyelő nem elégedik meg ezen vallomással, mert ezzel ő nincs tisztázva, hanem azt kívánja, hogy a hatóság adjon egy igazolványt, melyben ki legyen tüntetve, hogy az irat mult év június havában lett átadva a számvéviszőnek, a városi költségelirányzatba való beigtatásra, s onnan csak január elején jutott az ő kezéhez.

A közigazgatás ilyen értelemben határozott.

A főorvosi jelentést dr. Birbauer Viktor nyújtotta be, mely szerint a közegészségügyi állapot a mult hóban kielégítő volt. A születés a halálozást 14-el multa felül. Meghalt 62, született 76 egyn, házasságra lépett 26 pár.

A városi kórházba a mult hóban felvételt 26 beteg, elbocsájtott gyógyultan 16, meghalt 1.

Az árvászek jelentéséből kitűnt, hogy az árvászeki pénztár bevétele a mult hóban volt 5472 frt, kiadása pedig 4398 frt.

A pénzügyigazgatói jelentés szerint adóhátralék volt a mult hóban a régebbi hátralékkal együtt 765.685 frt, melyből befolyt 81.541 frt, maradt tehát hátralék 684.141 frt.

A városi főmérnöki hivatal jelenté, hogy a város területén levő közutak járható állapotban vannak, csak a táci, mohai utak rosszak.

Elengettetett 571 frtot kitévő utadó, melyre az illető hátralékosok jelentkeztek ugyan, hogy ledolgozzák, de nem tették s arra erőszakolni őket nem lehet.

A tanfelügyelő jelenté, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszter ezental a tanfelügyelőket hatalmazta fel, hogy az állami óvodáknál a szegény sorsuaknak a tandíjját elengedheti.

Ezek után Dieballa György közigazdasági előadó jelentkezett szólásra. A mult évi kimutatást terjesztette be, mely a közigazdasági mult évi állapotáról ad felvilágosítást. A jelentést hosszúsága miatt nem olvasta fel, hanem kérte a közigazgatást, hogy a jelentés külön leírva minden bizottsági tagnak megküldésék, hogy a jövő ülésen ismerve a jelentést kerüljenek annak egyes részei megvitatás alá.

Azonban a jelentés egyes részéről röviden szolt az előadó. Általános észrevétele, hogy hanyatlott majdnem minden részen a közigazdaság, még pedig nagy mérvben. Különösen a lótenyésztés, melynél a hanyatlás 20%. A jelentést alkalomadtán egész terjedelmében hozzuk.

Az ülés több tárgy hiányában d. e. 1/412 óraker véget ért.

HIREK.

— Jótékony adomány. A jótékony nőegylet páratlan jószívű védnökneje, Szögyény M. Julia ismét jelét adta nemes szívének az által, hogy felejtethetlen emlékü édes-anya halálának évfordulójára napján a jótékony nőegylet pénztára javára 20 frtot adományozott. Nemes tettéért, a melylyel a hála érzetét fakasztva tisztelte meg édes jó anyja emlékét, fogadja ez uton is a nőegylet hálás köszönetét.

— A király a bécsi bálon. Tegnapelőtt volt a pompás városbálban Bécs város bálja, a melyen megjelent a király is. Távozása előtt a király bement a buffetbe és egy pohár sört adatott magának a polgármester által. — „Bécs város virágzására!” ezzel a mondással ürtette ki a poharát a király. Mikor pedig ő felsége megérkezett, a főlepeső alján a polgármesterek várták. A király egyenesen, mindenkéltől odafordult Lueger polgármesterhez: — „Hogy van, kedves Lueger dr.-om? Főlepiüt már teljesen?” — „Igen fölség”, felelte Lueger, a ki nemrég gyógyult meg.

— A lovasberényi kath. népkőr. A lovasberényi kath. népkőr február 2-án d. u. 4 óraker számolt be egy évi működéséről gróf Cziráky Antal fővédnök jelenlétében, a ki

lelkes beszédben üdvözölte a nagyszámúban összegyűlt tagokat. Először K r e c s y Károly plebános meg szavakban adott kifejezést azon nagy megelégedésért, melyet gróf Cziráky Antal megjelenésével a kör körül viseltetett. Fejtette ezután a kath. kör nemes célját, s a kath. társadalmi élet jelenlegi állapotát. A szép beszédre választot azután gróf Cziráky Antal, elmondván egy minden részében remek beszédet, mely a kör tagjait számtalanszor lelkes eljenzésre ragadta. A gyönyörű beszédet a tisztújítás követte. Közfelkiáltással egyhangulag megválasztották: elnökké: Prail Antal, alelnökké: ifj. Elbert János, könyvtárnok: Schieder Kálmán, pénztárnok: Róth János. Választmányi tagok lettek: Fintér János, Szindler János, Schvanner Imre, Schvanner János, Elbert Ignác, Gnentz József, Róth Ignác, Meisler József, Schneider József, Eden Ignác, Asser Pál és Mester József.

— A Szent-László társulat titkára, dr. Szilágyi Sándor lemondott állásáról. Az ebbeli teendőket Steiner Fülöp püspök, a társulat elnöke, dr. Pürt Iván tanulmányi felügyelőt bízta meg.

Kömlössy kanonok életéből. A „Národnie Novini“ érdekes leleplezéseket közöl Kömlössy úrról egy azzal ember a verbói választókerületből: Elsőben urral elvált mert netvenkedni Kömlössy ur, hogy ő antiszemita meggyőződésével nem házalt. De bizony házaltál, barátom hanem a kanonok és apát nem emlékszik többé vissza a 600 forintos nagy-szombati professorra. Akkor történt, midőn első fellépted előtt Verbóban, hozzám is jöttél, s beleenyulva zsebedbe, hibuztat család érték tárgyaidat: két fülbevalót, 3 aranygyűrűt, 1 karperecet, s néhány régi ezüst buszast (talán keresztcsüölöd ajándéka) s siránkozó hangon keseregél: „Testvérek! segítetek rajtam, ez az én egész vagyonom! Omnia mea!“ Azután mellét verve fennen hangot: „Ó az egyházat és katolikus vallást védi“. Egész másképp viselkedtél Kosztolnán és Krajnán. Kosztolnán a legbefolyásosabb embert evangélikust — úgy vélted megnyerni, midőn szigorú halgatás pecsétje alatt, azt mondat neki, hogy a választás után rögtön lutheránusá léssz. Krajnán házaltál Istóczyval is. Midőn kath. paptestvéreid jöttek hozzád tisztelegni, alig hogy észrevetted őket boszankodva sügdat fülembre: „Ha kath. papot kell látnom, inkább látom az ördögöt“.

— **Tornaverseny Székesfejerváron.** A közoktatásügyi miniszter értesítette a tanfelügyelőséget, hogy ez évben a budapesti, győri, pozsonyi és székesfejervári középiskolák együttes tornaversenyét Székesfejerváron szándékozza megtartani június hó 6-án és 7-én. Székesfejervár közönsége tehát a nyár folyamán gyönyörködhet majd Magyarország ifjú nemzedékének egy részében, a mint az ügyesség és erő kitüntető díjáért versenyeznek egymással.

— **Müvelt nők otthona.** A fővárosban egy nagyon szép czélu egyesület van alakulóban, a mely, ha létrejön, a humanitáris intézetek közt az előkelők közt foglal helyet. Urhölgyekből álló társaság szervekedett erre a czélra, a melynek élén gróf Montecuccoli Frigyesné áll, mint a szervező bizottság elnöke. Ez a bizottság megtette a kezdeményező lépést a hazánkban eddig nélkülözött intézményt, müvelt nők otthona név alatt, a kizárólag müvelt nők számára létesítendő családias szellemen vezető nőotthon érdekében. A szervező bizottság ama biztató reményben fogott munkához, hogy hazánk nemesen érző közönsége, a mely már anyiszor bezonyította mily készséggel, szeretettel, adozik magasztos hivatást betöltő intézmények létrehozásához, eme korszerű eszme is elegendő szivekkel fog találni. A szervező bizottság munkájával eltért az eddig gyakorolt szokásoktól. A kidolgozott alapszabályok értelmében az alakuló egyesület idővel önmagát fogja fenntartani, vagyont gyarapítani az egyszer és mindenkorra

befizetett tagsági díjakat alapítóknak tekintik, melynek csak kamatait fordíthatják kiadások fedezésére. Továbbá elforja lá, az arra utalt tagjai erejük és tehetségüknek megfelelő kézi munkákkal. Tehát két irányban fog működni: tagjainak kedves jutányos otthon nyujtani és őket munkával ellátni. A tanítóknak havifelolvasásaikkal szellemi táplálékot nyujtanak. A müvelt nők otthona a müvelt közép osztályon munkaadás által anyagi helyzetén akar segíteni, technikai ügyességeket fejleszteni. Irásbeli kérdésköndésre készséggel válaszol a szervező bizottság. (Budapest, kalap-utca 12. szám I. emelet ajtó 4.)

Iskolaszék-választás Ettyeken. Az 1896. decz. 13-án végbement iskolaszék-választás ellen néhány kimaradott tag főlebezést adott be. A mint erről a megválasztott tagok tudomást szereztek, azonnal önként lemondottak, mert sokkal gyengédebb volt a lelkiismeretük, mintsem gyanúsított, habár alaptalanul gyanúsított megbízást elfogadjanak. Az új választás febr. 4-én történt; igen sok szavazat adatott be, — de az illető kimaradottak ismét nem jutottak be. Csodálni való volna, ha ismét nem appellálnának!

— **Uj olvasókör.** Kis-Apostag községben egy polgári olvasókör alakult. Az alapszabályok tegnap lettek felterjesztve a belügyminiszterhez jóváhagyás végett.

— **Furfangos család.** A dunántuli megyék földmives osztálya pár év óta a furfangos családok legkülönbözőbb neveinek esett áldozatul. Most itt Fejérmegyében derült ki egy ravasz furfanggal végrehajtott család, a melynek egy öreg házaspár esett áldozatul. Még a mult évben történt, hogy a helybeli zárdá alapítványtól Tóth Ferencz és neje Kovács Anna jómodu abai földmives pár nevében abai fekvőségeikre leendő bekebelezése 300 forint kölcsönt kértek. Mellékelve volt a községi bizonyítvány pecséttel, jegyző, bíró és a két községi esküdt aláírásával ellátva. A kölcsön iránti kérelemnek mi sem állotta útját s így a telekkönyvi hatóság nál a bekebelezést kérelmezve az alapítványi pénztárból a 300 irt Abára el is lett küldve. Miután nem a községi elöljáróság, hanem Tóth Ferencz és neje nevére küldetett a pénz, a furfangos család ki úgy látszik figyelemmel kísérte a pénz érkezését fel is vette a 300 frtot, sőt irt is levelet az alapítvány kezelőjéhez, hogy a bekebelezési végzést ne küldje el, mert feleségével hosszabb időre elutazik, hanem tartsa magánál, majd érte jön. A furfangos család természetesen csak hazni akarta a turpisság kiderültét, mert a bekebelezési végzésért nem jött el. Így küldötték azután kézbesítés végett most a községi elöljárósághoz halalos ijedelmére az öreg Tóth Ferencznek, a ki mit sem tudott a kölcsön felől. A furfangos család, a ki községi bizonyítványt is hamisította most keresik s egyuttal utána néznek nem követetett-e el még több hasonló csalást.

— **Tüz egy uradalomban.** Ráczkeresztúrról írja levelezőnk, hogy az odatartozó Szt.-László uradalomban nagy ijedelmet okozott szombat újjal egy cselédház kigyulladás. A tűz oltásához az uradalom cselédsege s a tűzoltóság azonnal hozzáállott, de már csak a több közel levő épületek megmentésére gondolhattak, a mi sikerült is. A kigyulladt cselédház azonban teljesen a tűz martalékává lett, a cselédsege élelmiszereivel s ruházatával együtt, mely az épület padlásán volt összehalmozódva. Az uradalom kára kevés, mert az épület biztosítva volt.

— **Székesfejervári tolvajok Budapesten.** A mult esztendőben történt még, hogy K o s e v i c s József megismerkedett egy ide-

való leánnyal, T e s z a r e k Julival, s néhány hét múlva már együtt hagyták el Székesfejervárt, s felmentek Budapestre abban a reményben, hogy ott jobban megélhének. Azonban csalódtak, mert ott is nehéz az élet azoknak, kik nem akarnak dolgozni. Elszánták magukat tehát, hogy Rómába mennek. Az utazásra pedig pénz kell, ezt ők is tudták, de az volt a legnagyobb baj, hogy az nekik nem volt. A mult héten egy alkalommal szállásadónéjuk szobájába mentek s ott ellopták annak 70 frt értékű aranylánczát. Müller szállásadóné hamar észrevette a lopást s a budapesti rendőrségnél jelentést tett, mely a tolvajoknak már csak hült helyét találta. A székesfejervári rendőrséghez midőn megjött a körözés, azonnal a tolvajok után nézett és sikerült is itt elfogni T e s z a r e k Julit, de K o s e v i c s Józsefet már nem, mert megugrott.

— **A pestis pusztításai.** A pestis Bombayban január második hetében 16.088 embert vitt sirba. A harmadik héten 17.088 embert halt meg; egy nap 345 ember pusztult el, noha a lakosságnak a fele kivándorolt. Meghalt a kórház igazgató orvosa és gondnoka is, európaiak és több más európai, noha a legtöbb már régen elutazott hazájába. A hotelekben európaiak laknak, a kik elhagyták szállásaikat, mert szolgáik megbetegedtek, vagy megszőktek, a boltok mind be vannak zárva, az élelmiszerek kereskedése is, úgy, hogy alig lehet valamit kapni. Egész Indiában oly nagy az inség hogy a szegények a döögöt eszik, mert a jóság is ezer számmra hull el. A gazdagok potom áron eladják ékszerüket és butorakat. A pestist Bombayból elcipelték Delhibe, Bangaloreba, Cavenporeba és Kuresiba, sőt már az Eufrates torkolatához, Bassora kikötőben is elvitték az indiai menekülők, a kiket itt elkülönítettek. Afganisztában is kiütött a pestis.

— **Meglopta gazdját.** B r a u n Miska székesfejervári szeszterinas meglopta Schvarecz nevű gazdját s azután szépen megugrott. A budapesti rendőrség értesítette az itteni rendőrséget, mely elcsipte a fiatal tolvajt.

Irodalom és Művészet.

— **Fejérmegyének nemesi összeírása.** Figyelemre méltó munka összeállítására és kiadására vállalkozott G e b a u e r Miklós vármegyei levéltárnok. Fejérmegye nemesinek összeírását adja ki egy kötetben, a melyről az előfizetési felhívásban a következőket írja:

„Azon kiváló szerep, a mely Fejérmegyének, a haza sorsának intézésében egy évezreden át jutott, indított engem arra, hogy a családok ismeretése néve egy szerény kísérletet tegyek, melynek megalapítása a közönség pártolásától függ. Itt fejezi be Árpád a honalapítás gigászi munkáját; itt van a keresztény királyság megalapításának szilpontja; innen jöttek, mintegy az ország szivéből a nemzeti királyság erje, fanyt árasztva a legköszőbb századokra; itt éri a vármegyét egy másfél százados halál, beléleletének s területi épségének teljes megsemmisítése; itt bódítanak tért a köz és lelkiismereti szabadság eszmái, melyekből a vármegye új életre kel; s végül itt küzdenek az alkotmányért leghevesebben akkor, a midőn a magyar szabadság csillaga elhalványodott. Tagadhatlan, hogy ily viszonyok között, gyarlóságok mellett is, az ére nyek tulsulya tette életképessé a vármegye területén élő s ujbol telepedett nemes rendet, mely ha feladatának magaalatán nem áll, a vármegye újjászervezésében a megkivántató erélyt kifejteni képes nem lett volna, s eme ténnyben az utókor a hazánai kegyeletnek mindig méltó tárgyát szemlélni s tisztolni fogja. Mig tehát más vármegyéket ugyanazon kegyelet indította arra, hogy családjaik ismereteléséről gondoskodjanak, s az ily irányu művekben leg többnyire a szereplő családok genealogiáit is találjuk: addig engem a l veltári anyag természete s mennyisége egészen más irányba terelt; s művemnek leletőleg gyakorlati értéket is kölcsönözni törekedtem, s annak tartalmát tájékozás kedvéért ime itt közlöm: I. r. Általános bevezetés, a nemesiség sorsa Fejérmegyében, nemesi összeírások és kihirdetések. II. r. Az országos nemesi vizsgálat, investigationalis commissio irományai és működése, a nemesi igazolási perek, a különféle eljárás, az idevonatkozó udvari és helytartótanácsai rendeletek, köz- és magánjogi

elvi jelentőségű szabályok stb. a végül az investigationalis bizottság működésének eredménye: a Felsőgát által jóváhagyott 1752. évi nemzeti összeírás egész terjedelmében III. r. A Ludovica akadémia alapítása, az 1809. évi nemzeti felkelés rövid története, az összeírás és a tényleg felkelés nemesség lejtroma IV. r. Az 1818-1824. évi nemzeti összeírás ismertetése és teljes névsora V. r. A pradaliskáról (egyházi nemesség) bírtok viszonyuk, bűbér, Szent-István honvédelmi intézkedései, a székesfejérvári püspök praedialistái az Árpád-házi királyok idejében, azon országos nemesség kik praedialisták is lettek az esztergomi érsek fennhatósága alatt, az ősiségi nyílt parancs. VI. r. Fejérvármegyében 1840-1848-ig kihirdetett vagy igazolt családok teljes névjegyzéke. Függlék: a vármegyei leveltárban levő s ide vonatkozó okmány gyűjtemény ismertetése.

Az aláírási iverk s az előfizetéseik február hó végéig küldendők be Gebauer Miklós főlevéltárnok címére. A 25 ivre terjedő kötet előfizetési kötet ára 2 forint és könyvtári forgalomba nem bocsáttatik.

Stampay-féle 16 kros, 210 lapos kath. Énekek, Imák és Temetési szertartások cz. praktikus könyv III. kiadásból már rövid ideig kapható. Egész vázomban 25 kr. Tízre egy ingyen jár, kották is ingyen. Százával terjesztendő. Kapható a szerzőnél Kőbölkuton, Esztergomgyében.

Costanza. Ez a czime Pieratoni Maucini Graciának, melyet fizetés vállalatában a Könyves Kálmán irodalmi részvénytársaság kiad. A diszes hiálitása, illusztrációkkal ellátott füzetekből most kaptuk meg a 7. 8. füzeteket, melyek a fentemlített irodalmi részvénytársaságnál megrendelhetők. Egy egy füzet ára 15 kr.

Törvényszék.

Az apa és leánya. Hétfőn délután 2 óraker tartott meg azon kényes ügynek bírói tárgyalása, mely Steiningger Sándor és leánya Braundisz Simonné és Wiener Magit közt folyt le. Ez ügyet lapunkban már régebben megírtuk. Steiningger és leánya Wiener Margitot, mert ellenük súlyos kompromittáló híreket terjesztett, egy varrónénál arcuzl verték. A járásbíróóság ezért Steiningger Sándort magánlakértésért 6 napi fogházzra és 5 forint mellékbüntetésre, Braundisz Simonné pedig könnyű testi sértésért 100 forint fő- és 5 forint mellékbüntetésre ítélte. Azonkívül a bírósági költségekben is elmarasztalta őket a járásbíróóság.

FARSANG.

Farsangi naptár.

Február 11-én Bernreiter Lipót hangversenye a színházban.
Február 14-én A katolikus legényegylet mulatsága a „Fehér Bányá”-ban.
Február 21-én A felsővárosi katolikus kör táncmulatsága a „Fehér Bányá” vendéglőben.
Február 25-én A vendéglősök, kávéosok és italmérők tánc-estélye a „Magyar Király” szállóiban.
Február 28-án Az iparos-bál a „Magyar Király” szállóiban.

A jurista bál.

— Saját tudósítónktól. —

Székesfejérvár legelőkelőbb bálja a mult szombat volt a „Magyar Király” nagytermében. A város legelőkelőbb fiatal emberei állottak a rendezés élén, a buzgalom s a rendező bizottság fáradhatatlansága méltó sikert aratott. A táncszertély fényesen sikerült.

Ez alkalomra a fényesen feldisztatott terem már a kora esti órákban igen mozgalmas képet nyújtott. A rendező bizottság sürgött-forgott a ragyogó fényben uszó teremben, hogy az utolsó intézkedéseket megtegyék. Mikor minden rendezés volt már egymásután robotgattak a fogatok a szálloda elé, a melynek nagy termét rövid másfél óra alatt a legfényesebb társaság töltötte meg. Ott voltak a helyi polgári hatóságok képviselői s a tisztikar nagy számban. De igen sokan jöttek a messze vidékről is, dacára a hóviharnak, mely egész napon át a városban és környékén dult.

A hölgyek öltözéke a mai divat legvalóságosabb formáit mutatta, a szinek tarka vegyületében. A fekete szín kivételével majdnem kizárólag a világos színű ruhák domináltak. Különbösen igen gazdag kiállítású ruhákat is láttunk, melyek kiváltak úgy drágaságuk, mint izlés tekintetében, kiváltak még a selyem öltözékek közül is, mert ez ideig bálon kizárólag a selyem uralkodott a bálteremben.

A fiataloknak nagy biztatás kellett a tánchoz. Olyan szép hölgyközönség volt jelen, hogy még azok is kedvet kaptak a tánc-choz, a kik máskülönbösen nem élnek vele. Természetesen azonban az elmaradhatatlan találgatásoknak is bő nyílt, hogy hát ki is a leg-zebb. Sok vitaközös folyt ebben a kérdésben, mert soknak volt egyik vagy másik leányka a legszebb, de igen nagy számu lelkes tisztelői akadtak a fiatal asszonyoknak is és így nem bírtak megállapodni a bálkirálynő szemé-lyében. Egyik ez szöke leányt, a másik egy barna leányt tartott arra legérdemesebbnak. Nem kevésbű voltak eltérők az asszonyok tisztelőinek véleménye. Végre is egy általános tisztelőben álló öreg ur döntötte el a fiatal- ságot, odafordulva az egyik lelkesen szóno- kolóhoz:

— Mind bálkirálynő ez öcsém, valamennyit itt látsz! Nincs itt egy sem, a kinek fejét meg nem illetné a szépség koronája. Királynő ez mind s legyünk mi lojális alattva- lóik. Ne tegyük szépségüket bíralat tárgyává. Örvendjünk, hogy az a szerencse adatott nekünk, hogy a tündérvilágban gyönyörködhetünk. Valóban tündér világ volt, felejthetetlen emlékü éjszaka. Künn szállongó fehér pihét az éjszakának, bent a tavasz ragyogó szinpo- pája. A kik ott voltak ezen a táncszertélyen, egy páratlan emlékek lettek gazdagabbak és sokáig fog a mindennapi élet szírkéségei köz- ben eszükbe jutni a jurista bál édes emlékei.

A táncszertélyen, mely egész a reggeli órákig tartott jelen voltak:

Asszonyok: Aujezky Adolfné, Báró Jenőné (Zámoly), Bereczky Miksáné, Békessy Mihályné, Gánóczy Flóriáné, Gemmel Ferenczné (Moha) Görgey Vinczéné, Göttman Gáborné (Ercsi), Gróf Pálné (Füle) Gulner Pálné, báró Haanstein Frigyesné, Hamvasy Tibamérné, Hets Béláné, Juraszek Jánosné, Kaszás Jánosné (Budapest), Keller Károlyné (Előszállás) Kégl Miklós, Kokovayné (Hódmezővásárhely), Kováts Sándorné (Móór), Lichtneckert Antalné, Lintner Sándorné (Lepsény), Lukáts Lajosné, báró Maasburg Jánosné, Novák Venczelné, dr. Palánszky Miklósné, Pálffy Károlyné, Pásztori Sándorné, Pellet Gáborné (Pusztá-Tekeres) Piski Lászlóné, Roszberger Károlyné, dr. Sajgó Gusztávné (Duna-Adony) Say Ferenczné, Say Rudolfné, Savinscheg Józsefné, Sárközy Kázmérné, Scherer Ottóné (Felső-Czikola), Simonsics Béláné (Budapest), dr. Szabady Józsefné, Szemerey Jánosné, Szilávik Zsigmondné, Tóth Gézáné, Úrdvady Jánosné, Vértessy Józsefné, Vörös Szilárdné, Wildenauer Jánosné, gróf Wurmbbrandt Károlyné.

Leányok: Békesy Ella és Irma, Fack Magda, Fleischman Irén, Gazdy Ella, Gánóczy Elvira, Gemmel Jenny, (Moha) Görgey Ferike, Göttman Ilonka, (Ercsi) Gróf Ella, (Füle) Gulner Irén, Hamvasy Anna és Erzsike, Keller nővérek, (Előszállás) Keresztes Erzsike, Ketzán Ella, Kokovay Ida, (Hódmezővásárhely) Kuti Jolán, Lichtneckert Lujza, Lintner Erzsike és Mariska, (Lepsény) Lukáts Erzsike, Matisz Ilonka (Ság) Námesy Eleka, Ney Angela, (Bndapest) Novák Ilonka, Paczóna Gizella, (Rácálmás) Páfi Mariska és Zeuszika, Pásztorj Etelka, Pellet Gizella, (Pusztá-Tekeres) Piski Paula, Roszberger Emilia és Ilonka, Sajgó nővérek (Duna-Adony) Say Telka, Sárközy Sárika, Scherer Klemma és Lola, (Felső-Czikola) Simonsits nővérek (Buda- pest) Szalatkay Sárika, Szemerey Margit, Véber Józsa, Vértessy Matild, Zombat Gabriella, (Veszprém) stb. stb. — Felülfizettek: Dr. Löwy Károly ügyvéd, Say Győző altábornagy 5-5

frt; Havranek József polgármester 8 frt; N. N., Procopius Pál 2-2 frt; Keresztes Ignác, közig- tanácsos, Kováts Alajos forg. főellenőr 1-1 frt, kiknek mély köszönetet mond a rendezőség.

A visédrósi katolikus kör folyó évi 1897. február hó 7-én könyvtára javára táncmulatságot tartott, a mely alkalommal felülfizettek: Mayer Károly 9 frt 80 kr, Szalay Hubert 5 frt, dr. Sára Gyula 1 frt 80 kr, M. N. 1 frt 80 kr, Kalocsay Alán 1 frt 80 kr, Fekete István Imre 1 frt 80 kr, Kiss Aristid 1 frt, Gödey Imre 1 frt, N. N. id. Róssa Ferencz, Valentovits Mihály, Róssa József, N. N., N. N., N. N., ifj. Szeszenstein János 80-80 kr, Fláskár József 1 frt, Lózer Ferencz, Pézras Imre, Lukáts Antal, Knittelhoffer György, Raab József, Korent Antal 60-60 kr, Knittelhoffer Ferencz, Kern Péter, Langmár István 40-40 kr, ifj. Fröschl János, ifj. Tógl Gyula, Szaltzgruber Károly, Szabó József, Fekete István, Nyáry Gábor, Beke István, ifj. Bürgermeister György, Almási János, Keresztes Ignác, Lauffenauer Ferencz, Streidt Ferencz, N. N., N. N., Fodor Jánosné, György József, N. N., Noficer István, Nyáry N. 80-80 kr, Hoffmann Ferencz 20 kr, Engelhardt József, Pintár Károly, Pinke József, Libics M., Tuiner János, Fia- ter János, Schuler György 10-10 kr. Fogadják mindannyian ez uton is a rendező-bizottság köszönetét.

A székesfejérvári katolikus legényegylet, — mint már jeleztük — folyó évi február 14-én a „Fehér Bányá” vendéglőben a ház- építési alap javára táncvizsgalmat rendez, mely az előjelekből ítélve sikerült mulatság lesz. Belépti díj: személyjegye 50 kr.

A lovasberényi katolikus népkör folyó évi január hó 31-én a „Vörös Szívhez” vendéglő feldisztatott termeiben saját pénztára javára fényes táncmulatságot rendezett, mely a Népkör pénztárának 59 frt tiszta jövedelmet hozott. A mulatság igen népes volt és feaszelen jókad- v uralkodott. Felülfizettek: Gróf Cziráky Béla 5 forint, mélt. Prifach József nagyprépost 5 frt, főt. Krécsy Károly 1 frt, Házy Alajos 50 kr., Franka Lajos 1 frt, Stetler Péter 2 frt, Nyere József 1 frt, Seffer Antal 1 frt, gróf Cziráky 2 frt, Réjha András 1 frt, Papp János 50 kr., Kucsera József 25 kr., Gervain János 25 kr., Bottka Béla 70 kr., Majer István 50 kr., Mohl Ferencz bíró 25 kr., Schieder János pénztárnok 25 kr., Czagler Ödön 50 kr., Albrekt János 10 kr., Pintár Károly 5 kr., Schneider János acsá- ról 25 kr., Róth János 10 kr., Bíró János 50 kr., Varga Mária 25 kr., Prail Antal 75 kr., Nyiredi Mária 1 frt, id. Prail Antal 1 frt, Schulek János 75 kr., Pálinská József 25 kr., Bischof Miklós 35 kr., Pintér János 25 kr., Seffer János 1 frt, Spindler József 25 kr., Lauksz József 25 kr., Mészáros István 25 kr., Feind József 25 kr., Kéler Ignác 75 kr., Kreutz Adam 5 kr., Róth Ignác 5 kr.

A székesfejérvári vendéglősök, kávéosok, ital- mérők és pincérek ipartársulata Seidl Lajos rendőrfőkapitány védnöksége alatt f. évi február hó 25-én a „Magyar Király” szállóiban beteggyógyító pénztárak javára zártkörű tánc- szertélyt rendez, melyre a meghívókat mostan bocsájtatta ki Személyjegye 1 frt, családjegye 2 forint.

A felsővárosi kath. kör a „Fehér Bányá” vendéglőben február 21-ikén a könyvtára javára táncvizsgalmat rendez. Belépti-díj személyenkint 30 krajczár.

A lovasberényi önkéntes tüszöltő-egylet gróf Cziráky Antalné urnó védnöksége alatt f. évi február 20-án a lovas-berényi olvasókör összes helyiségeiben saját pénztára javára bál rendez. Belépti-díj személyenkint 2 korona.

A sárbogárdi iparos ifjuság folyó évi február hó 13-án az ottani „Fekete sas” szálloda összes termeiben a róm. kath. templom padjainak beszerzésére tombolával egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez. Belépti díj: személyenkint 60 kr.

Közgazdaság.

Iparosok a miniszternél.

Irta: Bernát István.

Kisiparosaink ott voltak újból a miniszter hegyes színe előtt. Elmondták bajaikat, előterjesztették kérésüket, mely ezuttal az iparos-szövetkezetek fölkarolására és egy központi hitelintézet felállítására irányul. Nem kéri azt, hogy az állam csináljon mindent, szívesen részt vesznek a munkában ők is, de a törekvéseket támogassa az állam anyagilag, — 500,000 frt kamattalan kölcsönről van szó — és e mellett erkölcsileg is. Az elhanyagolt, vergődő kisiparosostály talán megérdemelne ennyit, azt hiszik.

Dánie! báro már egy év előtt elmondotta, hogy ezekkel a törekvésekkel egyetért, tudja, hogy hitel és szövetkezetek nélkül a kisiparon segíteni nem lehet, de azoknak igen. Hajlandó is tenni ebben az irányban. A cselekvés órája mielőbb elközelg, a költségvetés letárgyalása után szabad lesz a tér a munkára s a kisiparosok jól teszik, ha most ütik a vasat.

Az a mesterségesen teremtett és táplált vélemény, mely szerint a kisiparnak szemben nagygyal nincsen jövője, még most is uralkodik a közvélemény tájékozatlan részében. Pedig jórészt hazugság. Igaz, hogy a kisipar sok esetben nem versenyezhet a nagygyal, de az a rohamos térfoglalás, melyet a nagyipar tesz, jó részben nem a dolgok természetes rendjének, hanem annak a politikának eredménye, mely a kisipart elhanyagolta a nagyért s a füstölő gyárkémények szaporodását haladásnak hirdette akkor is, ha velük szemben száz meg ezer kicsi műhely elpusztult boldogságra állt.

A nagy tőkének és gépeknek erejét mesterségesen fokoztuk a kisiparnak rovására. A nagyiparnak és vállalkozóknak érdekében megtettünk mindent; a kisiparnak cikkeiket szétromboltuk, helyébe téve az iparszabadságot, mely sok esetben azonos lett az elpusztulás szabadságával. Ha egyenlő mértékkel mértünk volna, ma nem állnának ott, a hol vagyunk.

A nagyipar emberei bőséges segédforrásokkal rendelkeznek. Gondoskodtunk róla, hogy ha szükségük van rá, kaphassanak hitelt gyorsan és olcsón. A mi helyes és éppen nem bűn. De mit tettünk a kisipar hiteléért? A nagy vállalkozó kaphat pénzt 4-5 százalékra, hányra kap a kicsi iparos? Hány van közöttük a ki éppen nem kap? És mégis azt várjuk tőlük, hogy boldoguljanak.

Vajjon ha meghagynók a nagyiparnak minden egyéb előnyét, melylyel bír, de a hitel tekintetében egy vonalba állítanók a kisiparral, főállhatna-e soká? Nem zsugorodnának-e össze a zsiros osztalékok, a virágzás, melyről ma beszélünk, nem csapna-e át az ellenkezőbe? Elkövetkeznék az idő, midőn azt látnók, hogy a nagyipar sem életképes, épp úgy, mint a hogy az ma reá bérnáják a kisiparra. Nyolcz és még több százalékra menő kamatot a kölcsönvett pénz után, huzamosan a nagyipar sem bír megfizetni, pedig erősebb. Hogyan várhatjuk tehát, hogy a kisipar össze ne törjön ez átkos helyzet sulya alatt?

Ha a hitel szervezve lesz, sok ezer kis iparos nyeri azonnal vissza azt, a mit ma tagadnak tőle — az életképességet. Sok iparág fogja a hanyatlás helyett az emelkedés jeleit mutatni. Művelői nem válnak szoczialistákká, hanem örülni fognak annak, ha az apai örökséget megtartani és szaporítani sikerül.

A hazafiság, a humanizmus és a magyar közgazdaság érdeke egyaránt megköveteli, hogy ez a kérdés mielőbb rendezessék és pedig a mint azt Dánie! Ernő már egy év előtt a meggyőződés erejével jelenté ki, a szövetkezetek segítségével.

* Vámtarifánk revíziója. Az 1887: XXV. tcz.-ben foglalt osztrák-magyar általános vámtarifa június 1-én lesz tíz éve életben. Ennek a tarifának tételei tudvalevőleg távolról sem elégíti ki a gazdasági agrárpolitika igé-

nyeit. A most folyó kiegyezési tárgyalásokkal kapcsolatban volna helyén a vámtarifa revíziója, mert tulajdonképpen attól kellene függővé tenünk Ausztriával való gazdasági szövetségünket, vajjon speciális agrárius gazdasági érdekeinket hajlandó-e az iparos Ausztria gondozni. Az agrárius vámvédelem fokozása, amint az Tisza István legújabb megjelent könyvéből kitetszik, azokban a kormánykörökben, melyeket Tisza István képviselni látszik, nem talál ellenzérré. Ezzel szemben jelentik nekünk, hogy a németországi előkelő gazdasági testületek elötanulmányokat végeznek egy új autonóm vámtarifa kidolgozására nézve, mely a mostani szerződés lejártá után érvényre emelkedjék, vagy legalább az új kereskedelem-politikai tárgyalások alapjául szolgáljon. A németek után indulva az osztrák iparosok köre is anketót fog tartani a vámtarifa revíziójára vonatkozólag. Az osztrák iparosok a revíziót az ipar érdekében óhajják. Ezzel szemben a magyar agráriusok körében is megindult a mozgalom egy agrárius irányú autonóm vámtarifa érdekében, melyre nézve most teszik az elötanulmányokat. A magyar-osztrák agráriusoknak a gazdák óhajához képest merev védőfalat kell szolidaritatiuk a Balkán termelésével szemben. Az agrárius közvélemény sokkal kevésbé tartja előnyösnek ter-

melésünk nyugati térfoglalását, mint a kelet kitiltását piacainkról. Azért a német autonóm terita vagy szerződés váratlanlag magasabb agráriusjaisért kelet felé akar retortiót gyakorolni. A vámtarifa revíziója és új agrárius irányú autonóm tarifa felállítására érdekében indított mozgalom nemskára pozitív alakot fog ölteni.

* Német gazdák kirándulása Magyarországra. A május havában ideérkező német gazdákat itt Egan Ede földbirtokos és Forster Géza, az O. M. G. E. igazgatója fogja vezetni. A kirándulás körútja az eddig beérkezett meghívók szerint a következők: látóvalókat öleli föl: Lajos bajor hercegné sárvári uradalmát, Frigyes főherceg magyaróvári uradalmát, Csekonics Endre gróf zombolyai uradalmát, Pallavicini örgróf mindszentalgyói uradalmát, Mezőhegyest, Bábólnát és Kisbért, melyekre a földmívelésügyi miniszter hitva meg a kirándulókat, a központi tejcsernok telepeit, az ikervári villamos-mű-részvénrtársaság mezőgazdasági villamosüzem telepeit, a tátrafüredi fürdőt, a hegyaljai szőlőbirtokokat s Fiumét.

Egyesült Budapest fővárosi takarékpénztár.

Központi osztály: V. ker., Dorottya-utca 4. sz. — Budai osztály: II. ker., Fő-utca 2. szám. — Józsefvárosi osztály: VIII. ker., Kerepesi út 9. szám. — Tereztvárosi osztály: VI. ker., Andrássy út 2. sz. (Fonciare palota.)

Befizetett alaptőke:

3 600,000 frt névre szóló 12,000 drb 300 frt névértékű részv. felosztva.

Tartaléktőkék:

Rendes tartalékulap	— — — — —	3.372,202 frt 45 kr.
Külön	— — — — —	533,649 frt 33 kr.
Rendkívüli	— — — — —	200,000 frt
Összesen:	— — — — —	4.155,851 frt 78 kr.

Kölcsönöket ad telekkönyvezett (fővárosi) ingatlanokra és vidéki földbirtokokra készpénzben és záloglevelekben a becsérték 50 százalékáig.

A jelzálogkölcsön iránti kérvényekhez — melyeknek mintázatai a takarékpénztárnál díjmentesen átvehetők — következő okiratok mellékelendők:

Földbirtokoknál:

- a) a legújabb keletű hitelesített teljes telekkönyvi kivonat;
  - b) a hitelesített katasteri birtokiv;
  - c) az adókönyv vagy adóhivatali bizonyítvány a fizetett adóról;
  - d) esetleg az ármentesítési költségek kimutatása;
  - e) az épületekre vonatkozó tüzkárbiztosítási kötvény;
  - f) az u. n. azonosság bizonyítvány, vagyis községi bizonyítvány az iránt, hogy a katasteri birtokiban felvett birtok mily hitellejegykönyvekben van felvéve.
- Kívánatos, hogy esetleg meglévő bírói becslések, adás-vételi vagy bérszerződések is mellékeltesse.

Készpénzkölcsönök rendszerint hat havi kölcsönös felmondás és a kamatoknak negyedévenként előlegesen leendő fizetésének kikötése mellett adatnak. A kamatláb a takarékpénztár és a kölcsönkérő közti megállapodás tárgyát képezi.

A takarékpénztárnak 4¹/₂%-os záloglevelekben adott kölcsönei után tőketörlesztés és kamat fejében 45 éven át évenként 5¹/₂% fizetendő 1/2 évi előleges részletekben.

A 4%-os záloglevelekben adott kölcsönök után tőketörlesztés és kamat fejében 45¹/₂ éven át évenként 5% összeg fizetendő 1/2 évi előleges részletekben.

A záloglevelek kölcsönösben megállapított áron vétetnek vissza.

Az intézeti záloglevelek a tőzsdei napi árfolyamon a takarékpénztár miud a négy osztályának pénztáránál kaphatók.

FERENC - pálinka

(sósorszesz).

VÉRTES GYÓGYSZERÉSZ-FÉLE

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható: Gyógytárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.

Továbbá ajánlatnak a „Sas gyógytár” világhírű gyógyszerei u. m.:

Dr. Hauffel-féle gyomor- és hólyag, Dr. Hauffel-féle vértisztító labdacok Binatti növény-levél, Herkulésfürdői kőszénveszélyes, Injechio és csapulés végzetes seb.

Raktár Székesfehérvárott: Imrich Viktor gyógytára, valamint

Vértés Lajos, sasgyógytára Lugoson 454. sz.

VÉDJEGY.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest - Székesfehérvár - N.-Kanizsa.

Indul	érkezik	Indul	érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.: 5:25 d.u.	7:39 este	—	—
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa - Székesfehérvár - Budapest.

Indul	érkezik	Indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este

Székesfehérvár - Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10— Vegyes v. Ér.: d. u. 2:46 este 9:32 Személy v. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny - Székesfehérvár.

Indul: regg. 3:41 Vegyesv. Ér.: d. e. 8:22 d. e. 11:27 Személyv. d u. 2:26

Székesfehérvár - Adony-Szabolcs - Paks.

Indul	Érkezik	Indul	Érkezik
4:35 regg.	5:57 regg.	10:07 d. e.	4:10 d. u.
2:30 d. u.	3:47 d. u.	—	4:10 d. u. 7:5. este.

Paks - Adony-Szabolcs - Székesfehérvár.

Indul	Érkezik	Indul	Érkezik
2:50 éjjel	6:05 regg.	—	6:38 regg. 7:55 regg.

Sz.-Főváros - Veszprém. Veszprém - Sz.-Főváros.

Indul	érkezik	Indul	érkezik
Szem. v.: 5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6— d.e.
" " 9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" " 1— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" " 9:27 este	11— este	9:11 este	11:09 est.

Az általánosan elismert és jó hatá-

sunak bizonyult

"BARÁT ITAL"

czimü növényeszer **gyomorlikör készítményem**, mely több mint százezer család által használtatik. — A legjobb hatást esz-közli

székrekedés, étvágytalanság

!!! és az ebből eredő bajok ellen !!!
Egy üveg ára **40 és 80** kr.

Kapható Székesfehérváron: ifj. Tögl Gyula és Reinitz Lipót urak fűszerkereskedésében.

Készítés és kiviteli főraktár H.-M.-Vásárhely, Árpád-u. 12. sz.

ZENKE ZOLTÁN.

A székesfehérvári Kereskedelmi Bank zárszámadása 1896. évről.

Vagyon. Mérleg-számla. Teher.

	frt	kr		frt	kr
Pénzkészlet	21071	56	Részvénytőke	150000	—
Pénzváltóüzlet értékei	27113	43	Tartalékalap	44323	62
Értékpapírok:			Rendkívüli tartalékalap	14115	11
118500 frt 4% magyar koronajár- radék á 96 frt			Értékpapír - árkülönbözeti tartá- lékalap	5000	—
34150 frt magyar regalekötvény á 97 frt	17105	50	Kétes követelések tartalékalapja	1743	79
60 darab magyar leszámítoló és pénzváltóbank részvény á 220 frt			Nyugdíjalap	17446	—
50 darab magyar jelzalog hitel- bank részvény á 220 frt			Osztóndij-alapítvány	1000	—
Váltótárca	4860	58	Rendelkezési-alap számla	50000	—
Adósok fedezet mellett és folyó- számlán	117740	51	Betétek	137597	41
Intézeti ház	20000	—	Hitelezők	188625	1
			Viszleszámitot váltók	10350	—
			Átmeneti kamatok 1897-re	19745	46
			Nyereség	24406	—
	19027	34 40		19027	34 40

Tartozik. Vesztesség- és nyereség-számla. Követel.

	frt	kr		frt	kr
Adó	2362	15	Kamatok	102023	51
Vegyes költségek	3188	60	Pénzváltó-üzlet nyeresége	2051	55
Tisztviselők fizetése	6445	—	Jutalékok	1502	21
Betéti kamatok	62473	99	Értékpapírok adómentes jöve- delme	8132	95
Tartalék és nyugdíj alapok ka- mata	3613	55	Intézeti ház jövedelme	1251	44
Viszleszámitolási kamat	4292	57			
Kamatadó	6247	40			
Leírás leltár- és butorzat-számlán	250	—			
Leírás intézeti ház számlán	500	—			
Leírás váltó-számlán	1162	40			
Nyereség	24406	—			
	11494	1 66		11495	1 66

Kelt Székesfehérvárott, 1896. december hó 31-én.

Gr. Zichy Nándor,
elnök.

Karl József,
h. elnök.

Pápay Nándor,
vezérigazgató.

Almássy János,
pénztáros.

Szilágyi Imre,
főkönyvelő.

Megvizsgáltatt, minden részeiben a fő- és segédkönyvekkel megegyezőnek találtatt.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Vaimár Ferencz.

Meisel Ödön.

Dr. Pataki Ármin.

Felügyelő-bizottsági jelentés.

Tisztelt Közgyűlés!

Alulírottak, mint a „Székesfehérvári kereskedelmi bank“ felügyelő bizottságának tagjai tisztelettel jelentjük, hogy az 1896. év január hó 1-től az 1896. év végeig terjedő intézeti könyvelést és üzletvezetést ellenőriztük és azt minden tekintetben rendben levőnek találtuk.

Az 1896-iki mérleget valamint a vesztesség és nyereség-számlát is részletesen megvizsgáltuk és azokat helyesnek találtuk.

Az igazgató-tanács azon indítványához, mely szerint a kimutatott 24.406 forint tisztanyereségből minden részvény után 18 frt osztalék fizetessék, mi feltétlenül hozzájárulunk és kérjük a tisztelt közgyűlést, hogy ezen indítványt elfogadai, jóváhagyai és ugy az igazgató-tanácsnak valamint magunknak is a felmentvényt megadni méltóztassék.

Fogadják megtisztelő bizalmukért őszinte köszönetünk nyilvánlását.
Székesfehérvárott, 1897. január hó 25.

Meisel Ödön.

A felügyelő-bizottság:

Dr. Pataki Ármin.

Vaimár Ferencz.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfehérvárott.